

Yehudi Menuhin

Ne întâlnim din când în când...

Chiar și numai acest fapt poate fi socotit un noroc absolut. Știe tot ce se întâmplă în lume și poate să-ți vorbească cursiv și liniștit (oare în câte limbi?) despre orice. Mă mir cum poate fi atât de informat despre evenimentele lumii întregi, și să rămână calm, reținut, mirat și armonios. Probabil că armonia lui e mai puternică decât dezechilibrele lumii.

Ceaiul puternic aromat, însoțit de delicioase mici tartine cu castraveți, luat cu el în casa lui spațioasă din centrul Londrei, este ca o muzică de Vivaldi, ca o scriere de Borges sau ca mirosul de levănțică. E protector și se gândește la celălalt o secundă înainte de a se gândi la sine. Dă mereu senzația că nu e grăbit, că nu are ceva mai important de făcut decât să stea cu musafirii și că te aștepta de multă vreme să vii. Aici mi-a vorbit despre proiectul său de terapie prin muzică aplicat copiilor din mediile defavorizate a nouă periferii de orașe europene, pe care îi tratează cu muzică, întru echilibru și toleranță...

Adesea e îmbrăcat într-o cămașă largă și înflorată, în culori aprinse, ceea ce duce la gândul că ar fi un guru vesel și îngăduitor. Are o cabană la munte, în Elveția, unde etajul e gamisit cu o bordură de lemn în care sunt perforate spații în formă de vioară. Acolo l-am întâlnit prima oară pe Lordul Menuhin. Chipul său legendar, ca o efigie în fildeș, nu are nimic comun cu

măinile fine și energice, acum imperfecte, care nu mai vor să atingă arcușul. Îi privește pe cei din jurul lui cu luare-aminte, nu se grăbește, nu se miră de nimic, acordă tot atât de multă atenție bomboanelor de ciocolată, așezate cuminți lângă ceașca de cafea, ca și discuțiilor pe teme de morală sau de politică. Are un zâmbet tainic și sever, care arată că totul pe lumea aceasta este posibil și explicabil.

Douăzeci și cinci dintre cele mai faimoase universități ale lumii i-au acordat titlul de *Doctor Honoris Causa*, lui, care este mai degrabă un magician *Honoris Causa*.

La Paris am fost prezent la repetiția dinaintea galei-concert pe care a dirijat-o pe 30 octombrie 1997. Orchestra și cu șeful ei păreau o miniatură în hăul sălii de repetiții de la Radio. Dirijând, el mângâia aerul ca un fel de antidot împotriva stridențelor lumești. Muzica ce rezulta se prelingea pe lângă ureche, atingând memoria și sufletul fără să pretindă a lăsa urme. Repertoriul cuprindea Mozart și Enescu. Menuhin spune: "...Enescu, el mi-a dat lumina ce a condus întreaga mea existență. Mai mult decât un interpret, el era un vizionar. O ființă profund romantică și inspirată!"

Are Yehudi Menuhin un secret al lui în a te ajuta să faci față propriei lui prezențe... Prezența aceasta a depășit opt decenii, din care mai mult de șapte pe tărâmul sunetelor. A concertat prima dată la

șapte ani, cândva prin anii douăzeci, la San Francisco, iar la doisprezece ani dădea un concert legendar la Carnegie Hall, la New York... Un an mai târziu, în 1929, la Berlin, Einstein a sărit din sală pe scenă ca să-i spună: "Acum știu că există un Dumnezeu în ceruri!". Astăzi Menuhin conchide că Einstein ar fi putut spune același lucru despre un fir de iarbă sau despre o fumică.

Eram într-o seară răcoroasă de martie într-un avion englezesc ce lega Londra de Geneva și, răsfoind o revistă din buzunarul scaunului din față, i-am văzut chipul... Yehudi Menuhin a transformat un interviu obișnuit într-un poem filosofic. El spunea acolo că arta, ca și cultura în general, este o realitate de protejat, și nu o problemă. Tot el mai spunea că "forța nu vine din forță, ci din echilibru și absența tensiunii." Iată o lozincă de pus pe frontispiciul Parlamentului României!

În acel interviu el făcea afirmații surprinzătoare: "Ca orice însoțitor, vioara știe ce va să zică un confident. Ea a devenit instrument privilegiat al evreilor și țiganilor, care au cunoscut aceleași persecuții, aceeași rătăcire. În civilizația creștină, muzica are puțin loc. Isus n-a menționat-o niciodată și papa Grigore I, în secolul al VII-lea, a unificat cântările bisericești după modelul roman, astfel retezând scurt orice spontaneitate".

A traversat și va încheia secolul, nemaculat de incredibila violență și ereziile acestuia, cu credința că violonistul este jumătate tigr, jumătate poet.

Privindu-l pe Lordul Menuhin, înțelegi ce a vrut să spună Eminescu prin: "Sub fruntea noastră e lumea!"

Înainte de concertul de la Paris, ne-am întâlnit, pe la unsprezece noaptea, în foyerul unui hotel decadent și luxos din orașul-lumină. Soția mea și cu mine i-am spus: "Yehudi, la ora asta trebuia să fii în pat!" Iar el, zâmbind judicios: "I know that very well!"

Cum să dormi devreme când ai de spus atât de multe lucruri lumii, pentru a pași cum se cuvine în al treilea mileniu?!

Mama violonistului, întrebă cum explică talentul fiului ei, a răspuns: "L-a moștenit de la regele David".

Radu Duda